Stopzetten subsidie juridische ondersteuning statushouders.

Inleiding

Gemeenten staan voor moeilijke tijden en bezuinigingen zijn onontkoombaar. Ook voor de gemeente Enschede, waar fors bezuinigd moet worden. Een structureel tekort van 30 miljoen boven op de 20 miljoen uit de vorige begroting. Dit vraagt om keuzes. Dat begrijpen we. Maar de vraag is dan wel, waar leg je de bezuinigingen neer, wat ons betreft in ieder geval niet bij vluchtelingen! Temeer daar in de zomernota 2025 ook staat:

"We blijven bouwen aan een stad waarin iedereen kan meedoen en gezond kan leven. Investeren in kansengelijkheid, preventie en een sterke sociale basis blijven essentieel".

Als de raad besluit om juridische ondersteuning voor statushouders te stoppen dan draagt dit zeker niet bij aan de mogelijkheden om mee te doen in de samenleving en is er zeker geen sprake meer van kansengelijkheid.

Het zet vluchtelingen op achterstand, want zij hebben juist bij de start van het wonen in Enschede ondersteuning nodig en wegwijzers om mee te kunnen doen in Nederland. En daar hoort ook juridische ondersteuning bij.

Argumenten op een rij waarom juridische ondersteuning voor statushouders van belang is:

1.
We willen allemaal dat statushouders zo snel mogelijk integreren en volwaardig kunnen meedraaien in de Enschedese samenleving. Statushouders hebben hun status gekregen omdat ze zijn gevlucht voor oorlog of geweld. Hun partner en minderjarige kinderen zitten nog steeds in die omstandigheden. De eerste prioriteit voor statushouders is dus om zo snel mogelijk te zorgen dat ook hun naasten in veiligheid zijn Zorgen om het welzijn van je kinderen is voor iedere ouder een existentiële zorg. Zolang je kinderen niet veilig zijn, ben je zelf niet ok. Tegelijkertijd vragen we veel van statushouders: het leren van een nieuwe taal, het integreren in een nieuwe cultuur, het

opbouwen van een sociaal netwerk en het zoeken naar werk. Die zorgen om het gezin belemmeren statushouders om zich hiermee bezig te houden en daarin vorderingen te maken.

2.
De procedure van gezinshereniging is erg ingewikkeld. Er moeten veel formulieren worden ingevuld, er moeten documenten worden aangeleverd en er moet worden gecommuniceerd met de IND. Door de taalbarrière is het al lastig voor vluchtelingen om dit zelf te doen, maar ook door de complexiteit van de formulieren en de informatievoorziening kunnen zij dit niet zelf. Voor hoogopgeleide Nederlanders is het soms al niet te volgen, laat staan voor een statushouder.

3.
De procedure van gezinshereniging duurt daarbij ook nog eens erg lang. Iemand die vandaag gezinshereniging aanvraagt, moet minimaal 2,5 jaar wachten voordat er een beslissing in de zaak genomen wordt. Het is niet zo dat nadat de aanvraag is gedaan, de statushouder rustig kan afwachten tot de beslissing komt. Er moet in die tussenliggende periode nog van alles gebeuren. Ook verandert de situatie in het land van herkomst continu. Nieuwe aanslagen, explosies, wisseling van regime, etc. heeft een directe impact op de veiligheid van het gezin.

4.
Het is daarom belangrijk dat de statushouder ergens terecht kan. Een plek waar er wordt geluisterd naar de zorgen, waar wordt uitgelegd hoe het Nederlandse systeem werkt, wat er van hem/ haar wordt verwacht en wat hij/zij kan verwachten, waar specialistische kennis aanwezig is over welke juridische mogelijkheden er voor de statushouder zijn in de verschillende stadia van de procedure.

5.
Die plek waar de statushouder terecht kan is al sinds jaar en dag: Vluchtelingenwerk. Vluchtelingenwerk heeft de juridische expertise, de sociale betrokkenheid en de tijd en menskracht om naast de statushouder te staan in deze spannende tijd. Bij Vluchtelingenwerk kan de vluchteling informatie krijgen, wordt hij geholpen met het invullen van de formulieren en het verzamelen van de juiste bewijsstukken, kan hij zijn zorgen en frustraties kwijt en wordt er namens hem gecommuniceerd met de IND.

6.
Als die veilige plek gaat verdwijnen, verdwijnen de zorgen en de hulpbehoefte van de statushouder niet. Waar gaat hij dan heen? Hij zal zich uiteindelijk gaan melden op het gemeentehuis. Alternatieven zijn er namelijk niet: het juridisch loket kan deze taak niet van Vluchtelingenwerk overnemen. Zij geven aan dat zij geen begeleiding bieden en vluchtelingen niet kunnen ondersteunen bij hun procedure, omdat zij niet over de juiste specialistische kennis beschikken. Wijkwijzer heeft onvoldoende expertise en ervaring met de procedure voor gezinshereniging. Advocaten die op toevoeging een hele gezinsherenigingsaanvraag willen begeleiden, zijn niet te vinden. Ook zonder deze instroom van nieuwe zaken is er al een groot tekort aan sociaal advocaten.

De frustratie en onmacht die mensen voelen is nu al erg groot en wordt deels door Vluchtelingenwerk gekanaliseerd. Als mensen zich ook niet meer gehoord weten, dan zal die frustratie en onmacht zich opstapelen en uiteindelijk bij de gemeente op het bord terechtkomen. Of erger: tot uitbarsting komen via de GGZ of de politie.

7.
Verder is het de verwachting, dat door wetswijzigingen (invoeren 2 statussen stelsel, bekorten juridische procedures) de vraag naar juridische ondersteuning groter wordt en daarmee ook het beroep op VluchtelingenWerk. Juist nu is het van belang om de toegang tot juridische ondersteuning te borgen, ook voor vluchtelingen.

Conclusie:

De voorgestelde bezuiniging is er een van de korte termijn. Haalbaar en snel binnen. De kosten die hierdoor gaan ontstaan zullen vele male hoger zijn dan de korte termijn besparing van de ingeboekte € 96.000. Die kosten komen terecht bij de gemeente, bij de IND en bij de inwoners van Enschede (de belastingbetaler). Gebrekkige ondersteuning bij de aanvraag gaat namelijk leiden tot onrechtmatige afwijzingen die zullen worden betwist in bezwaar en beroep. Met alle bijkomende kosten van dien en een verdere verstopping van het systeem tot gevolg. Allemaal verspilde energie, waarvan we volgens mij allemaal vinden dat die energie in de integratie en het leren van de Nederlandse taal moet worden gestopt, zodat statushouders zo snel mogelijk kunnen bijdragen aan onze mooie Enschedese samenleving.

Wij doen daarom een dringend beroep op u om deze bezuiniging niet door te laten gaan. Laat de vluchtelingen die al in Enschede wonen en hier hun leven aan het opbouwen zijn niet in de steek!

Namens VluchtelingenWerk regio Twente en Zwolle

Stephan Reusken regiomanager VluchtelingenWerk
Mark Rothengatter teamleider juridisch Enschede
Mohammad Badawi teamleider integratie Enschede